N°. 10.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
des Maandags-, Woensdags- en Zaturdags-avonds.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 17 MEI.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 3.00.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 3.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 40, Ned. Cour.

Aan de vrijzinnige kiezers der Residentie, die de Grondwet wenschen te zien gehandhaafd en de verkregen regten en vrijheden beschermd en verdedigd, worden aanbevolen als kandidaten voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Heeren:

Mr. J. P. P. BARON VAN ZUYLEN VAN NYEVELT,

EN

Jhr. W. BOREEL VAN HOGELANDEN.

Was er een verbond tusschen de constitutionnele partij en eene Catholieke partij?

Onder de middelen, waarvan men zich heeft bediend, om de openbare meening tegen het afgetreden ministerie en de meerderheid der ontbonden Kamer op te ruijen, behoort ook het zoogenaamd verbond tusschen de liberalen en de Katholieken.

Het ministerie Thorbecke, zegt men, kon zich alleen door de hulp der Katholieken staande houden; van daar de noodzakelijkheid om vooral de Katholieken te believen. Aldus redenerende, doet men het voorkomen, als had het ministerie met angstvalligheid zijne maatregelen getoetst aan de wenschen der Katholieken.

De ongegrondheid van dergelijke beschuldiging blijkt bij het geringste nadenken. Dat de Katholieken hier te lande zich aan de liberalen hebben aangesloten is onbetwistbaar, maar tevens zeer natuurlijk. Bij de liberalen alleen vindt de Katholiek verdraagzaamheid en billijkheid te zijnen opzigte; dáár alleen wordt op eene eerlijke wijze het grondwettig beginsel van gelijkheid aller gezindten in praktijk gebragt. In zooverre derhalve de maatregelen van het afgetreden bewind met dit beginsel in verband stonden, vonden zij in de Katholieken een natuurlijken steun. Maar het is geheel bezijden de waarheid te beweren, dat het ministerie Thorbecke en bepaaldelijk de afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken, de gunst der Katholieken *zocht*. De bewijzen van het tegendeel zijn in menigte aanwezig. Wie weet niet, dat de heer *Luyben*, en de heer *Borret*, en de heer *Mutsaers* en de heer *Gouverneur* altijd; de heer *van Nispen van Sevenaer* en de heer *Bois* soms met de oppositie mede stemden? Waren de heeren *van Nispen van Pannerden*, en *Villers de Pité* niet altijd in de oppositie? Wie herinnert zich niet het amendement op de kieswet van den heer van Nispen, waardoor eene verandering in de indeeling der Geldersche distrikten werd gemaakt; of het amendement Dommer op de gemeentewet, welke amendementen door den Minister met nadruk werden bestreden? Is het welligt door zijne armen-wet en zijn tegenstand aan het beginsel van gezindheid-scholen, dat de heer Thorbecke zijne gedweeheid voor de Katholieken aan den dag heeft gelegd? — Neen, wie eerlijk is, moet erkennen, dat het wederom een dier ellendige kunstgrepen is, waardoor men het afgetreden ministerie tracht te discrediteren. Het blad der Protestantsche Jezuïten, *De Nederlander*, is een der ijverigste in het verbreiden van dien logen. Wat zou de heer Groen van Prinsterer wel zeggen, indien men het publiek diets trachtte te maken, dat er tusschen hem en de Katholieken een verbond bestaat en zich, ten betooge, beriep op de bestaande eenheid van inzigten ten aanzien van onderwijs en armbestuur? Wat zou hij zeggen, indien men beweerde, dat hij, *met het doel om de Katholieken te believen*, gezindheids-scholen voorstaat en de onafhankelijkheid van kerkelijke armbesturen verdedigt? Voorwaar, het is geen bewijs van zamenspanning, van coalitie, dat men omtrent sommige punten denzelfden weg bewandelt. Wie was de felste bestrijder van het ministerie Donker- de Kempenaer? de heer Groen. Heeft iemand er ooit aan gedacht, dat de heer Groen met de constitutionnele partij, aan welker hoofd de heer Thorbecke stond, zamenspande, eene coalitie had gesloten, of deze partij met hem? Dit geldt ook ten opzigte van het afgetreden bewind tegenover de Katholieken. Strenge regtvaardigheid was de leuze, wij durven zeggen het criterium van dat bewind. Juist daarom werd het door de Katholieken ondersteund. Het is eene treurige, maar onloochenbare waarheid, bevestigd door de geschiedenis dezer dagen, dat de gelijkheid der gezindten een dier beginselen is, welke, zoo als v. Hogendorp het uitdrukte, nog niet *van de Grondwet in de hoofden en harten zijn overgebragt*. Velen willen terug naar eene heerschende kerk. Dit nu wil de constitutionnele partij niet; dit wilde het ministerie Thorbecke evenmin. Is het nu te verwonderen, dat de constitutionnele partij de sympathiën bezit van de Katholieke bevolking in Nederland? Is het nu te verwonderen, dat het ministerie Thorbecke door de Katholieken werd ondersteund? Het wordt overigens meer en meer duidelijk, dat hetgeen in de laatste weken is gebeurd, eene groote verandering zal brengen in de verhouding der politieke partijen. Nu men het gevaarlijkste aller elementen, het Godsdienstig vooroordeel, te hulp heeft geroepen in een strijd van politieken aard, zal men zich daarvan de gevolgen moeten getroosten. Sedert 18 April wordt het land geregeerd door predikanten. Het tegenwoordig ministerie heeft dit bondgenootschap ingeroepen en vindt daarin zijn krachtigsten steun. Het ministerie heeft in praktijk gebragt de theoriën van den Heer Groen van Prinsterer, en aan de Godsdienst post laten vatten op het staatkundig gebied. Er is alhier ontstaan, voor het eerst sedert men in het bezit is van constitutionneel-monarchale vormen, eene *clericale partij* en die partij heeft, als proefstuk, het ministerie omver geworpen, de Tweede Kamer ontbonden en de leiding der nieuwe keuze op zich genomen. — De oude onderscheiding tusschen liberaal en behoudend is vervallen; want één gemeenschappelijke vijand bedreigt beiden. Wie geen vreemdeling is in de geschiedenis des Vaderlands, huivert bij de gedachte aan de toekomst die ons verbeidt.

Landgenooten, leest, herleest die geschiedenis en ziet welke verderfelijke vruchten geestelijke heerschzucht en overmoed steeds hebben voortgebragt. Laat U niet blindelings leiden door hen, aan wie alle inmenging op het politiek terrein vreemd behoort te blijven. Bedenkt dat juist datgene, wat men van de Katholieke hierarchie vreest, bemoeijing der geestelijkheid met de staatkundige aangelegenheden, thans op de meest onbeschaamde wijze door *onze* geestelijken wordt gedaan. Leert daaruit de waarde schatten hunner oppositie tegen het vroegere bewind, veel meer aan gekrenkte eigenliefde en gefnuikte heerschzucht, dan aan edele, vaderlandslievende drijfveren toe te schrijven!

De Nederlanderachtigheid.

De Nederlander zegt in zijn nommer van 23 April, over de bekende motie van orde:

„Maar de heer van der Linden die, in verband met „de discussie, het ontstaan der motie, in de algemeen „bekende en waarschijnlijk ook in de min bekende „bijzonderheden gevolgd heeft, *kan bezwaarlijk in goeden ernst meenen*, dat de overgroote meerderheid vrijspraak en goedkeuring van het Gouvernement bedoeld „heeft.

„In dien zin geven ook wij aan den heer Gevers „van Endegeest gelijk, die ongetwijfeld als tolk van „velen, den heer van der Linden met levendigheid „weêrsprak."

Het doet er op dit oogenblik niet toe, de aandacht te vestigen op de gewone wijze van valsche voorstelling van de Nederlander, waarvan hier weder een blijk voorhanden is; anders zouden wij vragen:

Wat meent men met *de min bekende bijzonderheden?* Zeg wat gij meent of weet, maar spreek niet door halve woorden, om alzoo kwade verdenking te zaaijen, zonder eigenlijk iets bepaalds te zeggen.

Indien gij gelijk gaaft aan den heer Gevers, waarom *zweeg de heer Groen* dan in de Kamer, en gaf hij niet aan den heer Gevers gelijk, toen het tijd was te spreken?

Waar haalt gij het van daan, dat de heer Gevers sprak *als tolk van velen?* De man zei: „Ik, *voor mij*,

heb aan dat votum volstrekt geene goedkeuring gehecht."

Maar het is hier, om de strijdigheid van den *Nederlander* met den *Nederlander* te doen. Vergelijk het bovenstaande van 23 *April* met het volgende uit den *Nederlander* van 27 *April.*

"De heer van der Linden had *volkomen regt* in "zijne bewering, dat de Kamer met eene overgroote "meerderheid verklaard heeft te hechten aan hetgeen "door het ministerie is gedaan. Dit is *in de daad* de "eenige wettige, historisch-grammaticale interpretatie "van de gemotiveerde orde van den dag in zijne *ob-"jective* beteekenis. Wij hebben met de *subjective be-"doeling*, van dit of dat lid niets te maken."

Beide uittreksels zijn uit ongeteekende, oningezonden stukken, en behelzen dus het eigen gevoelen van den Nederlander!

De *Amsterdamsche Courant* laat haren Haagschen Correspondent weder *"Jezuiten-streken"* begaan. De correspondent neme ons dit woord niet kwalijk; het is van zuiver anti-revolutionnaire, *Nederlanderachtige* vinding.

Wij deelden onlangs een overzigt mede van de wijze, waarop de groote *Belgische* drukpers den toestand beschouwde, waarin, dank zij intrigues en opruijing van de menigte, ons Vaderland op dit oogenblik is gebragt. Tevens beloofden wij onzen lezers, hun ook mede te deelen hoe de magtige *engelsche* en *duitsche* drukpers er over denkt. Wij beloofden, dat te zullen doen in *een* volgend No.; belangrijke onderwerpen beletteden tot op dit oogenblik, die belofte na te komen.

En wat laat de *Amsterdamsche Courant*, het blad van VAN HALL, nu zeggen door zijn Haagschen Correspondent?

"Met deze belofte schijnt de redactie der *Grondwet* op de "toekomst te hebben geanticipeerd en zich vepraat te hebben; "want zonder op het oogenblik te weten, dat over den tegen-"woordigen politieken toestand artikelen zijn te lezen geweest in "duitsche dagbladen, b. v. in de *Kölnische Zeitung*, den ijverigen "*Confrère* van ieder, die de Nederlandsche belangen wil aanran-"den (?) *meenen wij te kunnen verzekeren, dat zoodanige arti-"kelen tot dusver niet geleverd zijn in de engelsche journalen.* "Voor zooverre Engeland betreft, heeft zij dus bepaaldelijk de "wezentlijkheid voorbij geloopen en die wezentlijkheid met hare "*wenschen* en *verwachtingen* verward."

Arme *Amsterdamsche Courant!* wat laat ge u toch beet nemen door uwen Haagschen correspondent! Deze moge vrijen toegang hebben in de Ministeriën en welligt in den Ministerraad zelven: maar tot dusver schijnt hij nog geen ijverig gebruik gemaakt te hebben van de buitenlandsche dagbladen, die het Ministerie van Buitenlandsche Zaken dagelijks ontvangt. Het zal raadzaam zijn, dat uw patroon, de Heer van Hall, hem een kijkje in die bladen vergunne; want anders zou hij uwen patroon voor de buitenlandsche zaken ten laatste al te erg compromitteren.

Vóór dat ons No. van 1 Mei te Londen kon bekend zijn — ofschoon het al te arrogant is, om te onderstellen, dat *de Grondwet* door de Engelsche dagbladen zou bestudeerd worden — heeft de *Morning Chronicle*, o. a., eene merkwaardige beschouwing over onzen toestand gegeven, die gansch en al *niet* is ten voordeele van het nieuwe Ministerie. Dat artikel krijgt een hooger gewigt, als men in aanmerking neemt, dat de *Morning Chronicle* het blad is van de tegenwoordige Regering in Engeland; waaruit blijken zou, dat deze ook al niet overtuigd is van de noodzakelijkheid en het nut, om in Nederland naar de REACTIE terug te keeren. — Wij zullen dit artikel in ons No. van aanstaanden Woensdag mededeelen; maar teekenen hier reeds aan, dat de *Amsterdamsche Courant* of dom genoeg is, om niet te weten wat er geschreven wordt door een der voornaamste organen in Europa, of op het voorbeeld van zijn patroon en op dat van zijn toezienden voogd (*de Nederlander*) *"Jezuiten-streken"* begaat.

Wat de Duitsche pers betreft, wij willen de *Amsterdamsche Courant* ditmaal, ter uitspanning en om zich eens te amuseren, een artikel mededeelen, dat *niet* is bekend gemaakt door de zeer verdachte *Kölnische Zeitung*, waarvan de A. C. zoo een afschuw heeft. Wij zullen ditmaal eens de *National Zeitung* laten spreken.

Met welk een hoogmoed mag de Natie nederzien op het werk harer tegenwoordige aanvoerders! Want met welk een eerbied en bewondering begroet Europa, op dit oogenblik, het land, dat onder Thorbecke het voorbeeld was, waarop zelfs de aan banden gelegde fransche drukpers zich niet onthouden kon onophoudelijk te wijzen!!

Zie hier het artikel van de *National-Zeitung:*

"In hare opgetogenheid, dat zij verlost zijn, van den fatalen, onbuigzamen, stroeven, ernstigen Thorbecke, die bezield is niet met de doctrinaire professors eigenzinnigheid, maar met den oud-hollandschen hardnekkigen onafhankelijkheids-zin, welke nimmer vergeet, dat Hunne Hoogmogenden, de heeren Staten-Generaal ten allen tijde eene onafhankelijke zelfstandige magt zijn geweest sedert den strijd voor de onafhankelijkheid — in die opgetogenheid verzuimt de Camarilla aan de toekomst te denken; vooral vergeet zij, dat zij het door hare knoeperijen zoover gebragt heeft, dat de wederoptreding van Thorbecke. — die toch nog wel eens noodzakelijk kan worden, — voor de Kroon tot eene onmogelijkheid is gemaakt, alsmede aan welke gevaren zij land en kroon blootstelt. Doch wanneer heeft eene Camarilla zich door diergelijke beschouwingen laten wederhouden?

. . . .

"Daarentegen moet nu in deze maand de verkiezing der Nieuwe Kamer plaats hebben — door eene hartstogtelijke in beweging gebragte natie. De liberale partij, welke zekerlijk de helft harer krachten heeft verloren door den afval der Protestanten, die aan de overheersching en bevoorregting van het Protestantismus de voorkeur geven boven vrijzinnige grondstellingen en inrigtingen, vrije handelspolitiek en materiële verbeteringen volgens gelouterde oeconomische beginselen, vereenigt zich tegen het nieuwe ministerie met de Katholieke partij. Er zijn slechts twee gevallen mogelijk, beide even ongunstig voor het land, en niet zonder hagchelijkheid voor de kroon.

"Zoo de ultra-protestantsche partij het onderspit delft, dan heeft het ministerie door zijne roekeloosheid de kroon en het arme vaderland in eene verwikkeling gebragt, waaruit geene andere oplossing overblijft dan de terugroeping van Thorbecke, waartoe de thans regerende Koning echter, na hetgeen is voorgevallen, niet kan overgaan; zoodat men in den lande reeds uitziet naar eene andere eventualiteit. Voor *coup d'états*, zooals in Frankrijk, is het in Holland geen terrein. Dit is voorzeker een kritieke toestand. Heeft de Camarilla daar niet aan gedacht, zoo bewijst dit haar ongeschiktheid en verblinding; heeft zij daaraan gedacht, dan heeft zij aan alles gedacht, behalve aan het heil des lands en het geluk van den vorst.

"Grijpt het tegenovergestelde geval plaats, zegeviert het fanatieke Protestantismus, dan zendt het eene ultra-royalistische meerderheid in de Kamer, welke onvermijdelijk tot eene vreesselijke reactie in oligarchischen zin moet overgaan en tot herstel van oud-Holland, met zijne oligarchische aristocratie van patriciers. Daar echter het aantal en de moed der Katholieken hebben toegenomen, en daar het echt vrijzinnig element van zoodanige restauratie een afschuw heeft, gelijk de geuzen van de Spaansche inquisitie, zeer sterk, vastberaden en tot tegenstand gereed is, zoo zou men inderdaad, in de uitbarsting van eenen burgeroorlog het einde der misdadiglijk bewerkte staatskrisis moeten zien.

"De fanatiek protestantsche partij is overigens reeds van de eerste verrukking over de nederlaag van den liberalen Thorbecke bekomen; zij begint reeds bekommerd te worden, dat het der hofpartij evenmin als het nieuwe ministerie ernstig te doen is om de hierarchie te weeren. De opgeruide Protestanten hadden in hunne adressen meest slechts welstaans-halve van hunne verdraagzaamheid gesproken, en hun misnoegen over den kwetsenden *vorm* der pausselijke allocutie op den voorgrond gesteld. Doch hunne ware, innerlijke meening was, dat de Katholieken moesten worden terug gebragt tot den voormaligen toestand van onafhankelijkheid van het Protestantismus.

"Het ministerie en de hofpartij zien in, dat een terugkeer tot deze oude politieke en godsdienstige ongelijkheid onmogelijk is; zij vatten daarom de in de protestantsche adressen en aanspraken gebezigde zachte formulen, als ernstig gemeend op, en zij zeggen: "Wel zeker! wij zullen den *vorm* verbeteren; wij zullen dien *vorm* terugnemen." Het gevolg daarvan zal wezen, dat de Protestantsche partij weldra zal zeggen: *"maar het was eigenlijk de* ZAAK, *die wij afkeurden;"* en wanneer dan het nieuwe ministerie eenvondig dezelfde zaak wil geven als het vorige, enkel met veranderde vormen: dan zullen de ultra-Protestanten ook het huidige ministerie omver werpen.

"Alzoo is met tamelijke zekerheid de val van dit ministerie op een niet al te verwijderd tijdstip te voorzien; het geschiede dan hetzij door de katholijk-liberale unie, hetzij door de ultra-Protestanten, wanneer deze inzien dat zij door eene intrigue en door eenige jaloersche, in hunne eerzucht te leur gestelde, pseudo-liberalen tot een werktuig zijn gebezigd.

"Kwamen dan naderhand de ultra-Protestanten zelven aan het roer, dan zijn de gevolgen volstrekt niet meer te berekenen."

Buitenlandsche Berigten.

ENGELAND.

Het Lagerhuis is in de zitting van den 12den teruggekomen op de zoogenaamde omkooping van de Iersche leden. Daarna is de begrooting verder behandeld. Een amendement van den heer van Sittart, strekkende om het cijfer van de income-tax op den grondeigendom met 1 pCt. te verminderen, is met 120 stemmen tegen 60 verworpen. Daarna heeft de heer Gladstone zijn voorstel ontwikkeld, om eene belasting op alle erfenissen te leggen, zonder eenig onderscheid. De discussie is tot den volgenden dag verdaagd.

— De groote tentoonstelling te Dublin is op den 12den plegtig geopend. Er waren meer dan 10,000 personen tegenwoordig.

— Men had tijdingen uit Montevideo ontvangen, van den 12den Maart, des namiddags ten 4 ure, meldende dat de revolutie in dat land geëindigd was.

FRANKRIJK.

De beraadslaging over het wets-ontwerp op de burgerlijke pensioenen is op den 13den in het Wetgevende Ligchaam met levendigheid voortgezet. Van beide zijden is met kracht en welsprekendheid gestreden. Ten 7 ure des avonds is de Vergadering overgegaan tot de stemming over het eerste artikel, waarvan de commissie o. a. de verwerping voorstelde; het werd echter met 132 stemmen tegen 100 aangenomen. Voor de eerste maal heeft zich zulk eene minderheid voorgedaan en het is te meer belangrijk, dat de tegenstangers van het wets-ontwerp nog 100 stemmen hebben vereenigd tegen het 1ste artikel, dat het hoofdbeginsel van de wet bevatte, omdat de heer Baroche te verstaan had gegeven, dat het wets-ontwerp, gedeeltelijk althans, door den Keizer zelven was bewerkt geworden. Men kan de aanneming van het wets-ontwerp thans als zeker houden: want de tegenstanders zullen waarschijnlijk geen grooter aantal stemmen tegen de andere artikelen, waarvan de verwerping eveneens is voorgesteld, noch tegen het geheele ontwerp vereenigen. Rekent men echter bij die 100 leden nog diegenen, die hunne stem niet tegen het ontwerp hebben willen uitbrengen, uit vrees, dat dit als een blijk van vijandschap tegen het Gouvernement zou worden aangemerkt, dan mag men het voor zeker houden, dat de meerderheid van de Vergadering tegen het ontwerp is gestemd. Het gebeurde is in allen gevalle eene zedelijke nederlaag voor het Gouvernement. Het wets-ontwerp, tot toekenning van eene schadeloosstelling aan de weduwe van den maarschalk Ney van 300,000 fr. als eene nationale belooning, wordt tevens hevig door de commissie bestreden en men voorziet een ongunstig rapport, indien het Gouvernement aan den wensch van de commissie, om het wets-ontwerp in te trekken, geen gehoor zal geven. Men gelooft echter niet, dat het Wetgevend Ligchaam de oppositie van de commissie zal ondersteunen, om geen blijk van bepaalde vijandschap te geven, nadat zij het bovengenoemde ontwerp reeds zoo hevig had bestreden. Hetzelfde zal waarschijnlijk het geval zijn met het wets-ontwerp tot herstelling van de doodstraf in staatkundige aangelegenheden, dat in de zitting van den 13den bij het Wetgevend ligchaam is ingediend, en waarvan de gestrengheid in geenen deele is verzacht.

DUITSCHLAND.

De telegraaf berigt, dat de zitting der Pruisische Kamers op 13 Mei, door den voorzitter van den ministerraad, den heer Manteuffel, is gesloten geworden. De laatste zitting van de 2e Kamer, op 11 Mei, was zeer levendig. Ondanks den tegenstand van het Gouvernement heeft eene overgroote meerderheid het adres van twee uitgevers van dagbladen, aan wie het Gouvernement het verlof om hun blad uit te geven, had ingetrokken, aan den minister van Justitie verzonden. De Kamer heeft aldus geprotesteerd tegen de stellingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dat het Gouvernement had een dagblad op te heffen, zonder voorafgaand vonnis van de regtbanken.

— Den 11 Mei, ten half zes ure des avonds, zijn de Koning der Belgen en zijn zoon, benevens hun gevolg, aan het hotel van de Belgische ambassade te Weenen afgestapt, waar hun eene compagnie opwachtte en het Belgische nationale lied deed hooren. Kort daarna kwam de graaf de Gunne hen in een hofruituig naar het keizerlijk paleis halen, waar de Keizer en de keizerlijke familie hen te dineren wachtten. Den 13den was er eene grootte militaire revue, die de koning en zijn zoon te paard bijwoonden. Daarna hebben zij den keizer bezocht en de militaire rijschool gaan bezigtigen. Ten twee ure werd hun het corps diplomatique voorgesteld. Ten 4 uren dineerden zij bij den Keizer. De Oostenrijksche dagbladen zeggen, ten aanzien van de reis van den Koning der Belgen, naar Weenen, dat deze ten doel heeft, om nadere betrekkingen met het Oostenrijksche hof aan te knoopen en voor den Hertog van Brabant eene gemalin uit de aartshertoginnen te kiezen. De keuze zou alleen kunnen vallen op de aartshertogin Maria Henrietta Anna, dochter van wijlen den aartshertog Joseph Palatijn van Hongarije, die in 1836 geboren is.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 16 Mei 1853.

Wanneer dit nommer onzer Courant in de handen der meeste onzer talrijke lezers zal zijn gekomen, hebben zij waarschijnlijk bereids in de stembus hun oordeel over hetgeen zij verlangen, dat de toekomst des vaderlands zij, neêrgelegd.

Voor de zoo velen echter, die hunne stem alsdan nog niet hebben uitgebragt, zal het niet ondienstig zijn, te herinneren, welk gewigt *elke stem* in die belangrijke oogenblikken zal hebben.

Daartoe zij het voldoende aan te wijzen, *waarvoor* en *waartegen* gij eigenlijk stemmen zult, als gij aan het sirenen-gezang der ministeriëlen en anti-revolutionnairen gehoor wilt verleenen.

Dan zult gij stemmen *tegen* de Grondwet, *tegen* de kieswet, *tegen* de gemeente-wet, *tegen* de provinciale wet (Professor VREEDE kondigt dat heden reeds aan in de *Utrechtsche Courant*). Dan zult gij stemmen *tegen* elke vermindering van belasting, *tegen* de blijvende afschaffing van hetgeen den armen man zoo zwaar heeft gedrukt, *tegen* de vrijheid van godsdienst, *tegen* de gelijkheid van burger en burger.

Dan zult gij stemmen *vóór* heerschzucht en willekeur; *vóór* de rijke bron van te korten, vrijwillige geldleeningen of staatsbankroet; *vóór* de weg

cijfering van alle gelijkheid der burgers met de kinderen der groote heeren; *vóór* familie-regering en aristocratie; *vóór* de berooving van uw kiesregt; *vóór* de onderdrukking van uwe geloofsovertuiging; *vóór* een Ministerie Groen, binnen korten tijd.

Wilt gij dat alles? Stemt dan de anti-revolutionnairen, de aristocraten, de autocraten, de «*handelbare*» mannen, die, zonder te weten waarheen het Ministerie wil, reeds vooraf hebben beloofd, op alles «*Ja*» en «*Amen*» te zeggen.

Wilt gij dat niet? Wilt gij, dat uwe regten gehandhaafd worden, dat gij bij den minsten aanslag op uwe welvaart en uwe vrijheden eene krachtige verdediging zult ondervinden, kiest dan de mannen, die de handhaving der *Grondwet* boven alles lief hebben; die noch bestrijders, noch verdedigers belooven te zijn van het ministerie; maar die zeggen: «Doet gij goed, wij zullen u ondersteunen; randt «gij de regten des volks aan, of handelt gij ten «nadeele van 's lands belang: wij zullen u bestrijden.»

Alleen door zulke mannen te kiezen, kiest gij eene *vertegenwoordiging*, dat is: mannen, die *uwe* belangen behartigen alsof zij de *hunne* waren; die noch om een ridderlintje, noch om een postje voor neef en zoon, het volk verkoopen en opofferen.

Bedenkt, kiezers! dat van uwe stem, morgen, zal afhangen, of gij een vrij volk blijven wilt, dan op nieuw de dienstwillige dienaar der groote heeren zult worden.

In 1845 schreef Mr. Dirk Donker Curtius brieven «*aan alle vrienden van vrijheid en orde.*» Men wilde toen eene Grondwet, zooals wij die *thans* hebben; en de heer Dirk Donker was een dergenen, die ook zoo een Grondwet verlangde.

Toen werden de voorstanders van zoodanige Grondwet uitgekreten voor al wat miserabel is. Daarop schreef Dirk Donker:

«*Leugen* en *laster* zijn tegen ons opgestaan en «hebben ons de *ongerijmdste* en *onedelste* bedoe«lingen toegedicht. Daartegen behoort met kracht «te worden geprotesteerd. Neen, *wij willen geene* «*volks-regering;* neen, *wij willen noch de magt* «*des Konings verbrokkelen*, noch *den luister der* «*Kroon verduisteren*; maar de verjeugdiging van «Nederland, de zamenwerking van alle krachten, «*om de diepte onzer wonden te peilen en met* «*onverschrokken hand de middelen tot genezing* «*aan te wenden.*»

Het was onder van Hall, dat die *logen* en *laster* werden verspreid, om te beletten dat er eene Grondwet tot stand kwam, zooals wij die thans hebben. Dirk Donker Curtius schreef dan ook, in dien zin, *tegen* van Hall.

Nu reiken van Hall en Dirk Donker elkander de broederhand!

Maar er is meer, dat bij deze monstrueuse coalitie afkeer moet verwekken.

Zij, die thans strijden voor de Grondwet, door Dirk Donker in 1845 zoo verdedigd, worden door *logen* en *laster* belaagd; hun worden de *ongerijmdste* en *onedelste* bedoelingen toegedicht.

Dirk Donker kan, in 1853, slechts ondersteuning vinden in de bewering, dat zij, die de Grondwet eerlijk willen uitvoeren, «*eene volksregering verlangen;*» «*de magt des Konings willen verbrokkelen,*» «*den luister der Kroon verduisteren.*»

De man alzoo, die in 1845 *tegen* van Hall een wapen smeedde om de Grondwet tot stand te brengen, gebruikt in 1853, *met* van Hall, datzelfde wapen, om de Grondwet te doen vallen!

Dr. R. L. Beijnen — nog al een staatkundige tinnegieter! — heeft in de *Nieuwsbode* een lang artikel geplaatst, ten betooge, dat het eenige heil des vaderlands is gelegen in de verkiezing in de residentie van den heer Groen van Prinsterer, tot lid van de Tweede Kamer.

Het zal, vertrouwen wij, onnoodig zijn, die kandidatuur in de residentie met kracht te bestrijden. Aanzienlijk, Goddank, is het aantal verstandige Protestanten te 's Gravenhage, die met de woorden, door den heer Blussé, in de kiezers-vereeniging *Nederland* uitgesproken, in stemmen, en met ons gelooven, dat de [illegible] van den heer Groen — zoodra zij de bovenhand zal hebben — den wissen ondergang van vaderland en koning moet bevorderen.

Tegenover de allerzotste bewering van Dr. R. L. Beijnen, dat als de heer Groen zou gekozen worden, geene *holle theorien* meer zouden gelden — wat is de heer Groen anders dan eene holle theorie? — zullen wij feiten stellen.

De heer Groen van Prinsterer is een ijverig voorstander van het oude gildewezen, en wenscht van genootschappen, corporatiën of associatiën den vroegeren invloed in het politieke terug te zien geven (zie zijn *Handboek der geschiedenis van ons vaderland*, bl. 1059, 1234.)

De heer Groen is een *tegenstander* der regtstreeksche verkiezingen. (Zie zijne *Grondwetsherziening en Eensgezindheid* bl. 8, 9.)

De heer Groen wenscht de *oude standen* (in nieuwen vorm) terug (het zelfde werk, bl. 371), met weinig meer invloed, dan het regt om belastingen te weigeren.

De heer Groen heeft tot ideaal eene *heerschende kerk*, omdat anders „de mogelijkheid vervalt, om de „vrijheid van het geweten tegen de onverdraagzaam„heid van het ongeloof te behoeden„ (*Handboek der Gesch. v. 't Vaderland*, bl. 1063.) Alzoo eene protestantsche inquisitie in het verschiet, even streng voor de protestanten, die niet denken precies als Groen, als voor alle andere gezindten.

De heer Groen deinst niet terug voor eene Grondwetsherziening. Hij heeft gezegd: „Ik loochen niet „dat, bij verandering van beginsels, *veranderingen* „*ook in den staatsvorm wenschelijk zijn*„ (*Grondwetsherz. en Eensgezindh.*, bl. 181.)

Zult gij, kiezers der residentie! den heer Groen als uw vertegenwoordiger kiezen?

Wij gelooven het niet. De Catholijken en Israëliten kunnen het niet wenschen. De verstandige Protestanten moeten er evenzeer afkeerig van zijn; want de heer Groen is de personificatie eener „*Protestantsche inquisitie.*„

De *Nieuwsbode* plaatst als hoofdartikel het stuk van Dr. R. L. Beijnen, dat, indien het de maatstaf zijner kennis en van zijn tact moet zijn bij het geven van onderwijs, ons huiverig moet maken, onze kinderen voortaan aan hem toe te vertrouwen. De *Nieuwsbode*, en bijgevolg het Ministerie, schijnen dus de candidatuur van den heer Groen van Prinsterer te ondersteunen.

Zou het Ministerie den *Nieuwsbode* wel dankbaar zijn, voor dezen overdreven ijver? Of weet het ministriële blaadje niet, dat wij, tot nader order, eene Groeniaansche kamer hebben te wachten, en dat alzoo die partij zoo spoedig doenlijk de coalitie van-Hall-Donker-Curtius zal doen vallen, om den heer Groen met de Dordtsche school op het kussen te brengen?

Wij voor ons, zijn de *Nieuwsbode* dankbaar, voor de hulp, ons aangeboden. Hoe eer de Groeniaansche partij aan het bewind komt, hoe liever wij het hebben; want des te eerder zal de Natie, proefondervindelijk geleerd, *haren wil*, ontdaan van verblinding en opgewondenheid, *doen kennen.*

Wij gunnen het Ministerie eene Groeniaansche meerderheid van harte. Wij zeiden het reeds vroeger: „*die meerderheid zal zich zelve verscheuren.*„

Er is niemand in het gansche land, die *zóó* ijverig werkt aan den val van het ministerie, dan het ministerie zelf en zijne onhandige huurlingen.

Onder de 197 leden, waaruit de kiesvergadering in *Diligentia* laatsleden dingsdag bestaan heeft, zijn er niet alleen kiezers die mede gestemd hebben, geweest, welke geen *f* 100 [vereischte census] betaalden, *maar zelfs die volstrekt geene kiezers waren:* — er waren geene lijsten voorhanden; er was niet de minste controle en op die wijze is de heer J. C. Baud kandidaat geworden!!! Wij zijn geene vrienden van den man van het glazen paleis, maar zouden hem toch *deze vernedering* niet hebben aangedaan!

„Eene Utrechtsche stem wijst op het Pinksterfeest, op grond dat het van de aanstaande „stemming zal afhangen of het Vaderland door Pius den Negende, dan of het door Willem den Derde geregeerd zal worden.„ Dat staat er letterlijk te lezen. Wat eene onbeschaamdheid Hem, die het licht en de waarheid is, te hulp te roepen van de leugen! Helaas, zij gaan ver de pogingen, om het gezond volksverstand te verschalken.

„Is het niet zonneklaar, dat met het werk der verkiezingen Pius IX niets gemeens heeft, en zelfs niet de Koning Willem III althans niet in dien zin, waarin *Philodemus* hem er in betrekt.

„Gelijk de questie nu staat, is er zelfs geen spraak meer van Thorbecke. Er valt slechts te beslissen of de heer Groen van Prinsterer, als dan niet, het roer van Staat aan den heer van Hall ontwringen zal. Geheel het verkiezingswerk, gelijk het door de partij der beweging is opgezet, streeft daar heen om den heer Groen op den voorgrond en weldra in het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te brengen. Lees al wat er thans uitkomt; het heeft alles ten doel om tot de kiezers te zeggen: „Groen is uw man; kiest Groen en zijne vrienden.„ Pius IX en zelfs onze Koning worden daarbij slechts te pas gebragt, voor zooveel als noodig is, om Groen te doen uitkomen. Zoodat de luidruchtig aangeheven kreet van „*Nederland en Oranje*„ eigenlijk neerkomt op een anderen kreet, die velen niet hebben vermoed, veel minder hebben verwacht; namelijk op dit: „leve de heer Groen van Prinsterer!„ Het is eene heerlijke mystificatie. (*de Tijd*).

Om eenige staaltjes te geven van de laaghartige wijze, waarmede men te werk is gegaan, om de kiezers in hunne verkiezingen te *leiden* en te beletten, dat zij zouden weten wat eigenlijk de *grieven* zijn tegen de nieuwe orde van zaken, laten wij hier volgen de onderstaande stukken.

I

Het werd op goede gronden vermoed, doch met zekerheid mogt het niet beweerd worden, dat de zoogenaamde anti-katholieke, maar veel meer nog anti-ministeriele agitatie op een van uit een centraal punt gegeven wenk heeft plaats gegrepen. Wij hebben thans het bewijs voor ons liggen en wij laten het hieronder volgen, dat wat tot dusverre slechts vermoed werd, volkomen met de waarheid overeenkomt. Toen Utrecht tot handelen besloten had, hetgeen echter niet plaats had, dan nadat een in de provincie Utrecht zeer hoog geplaatst beambte door zijn lijdelijk gedrag tot zulk een handelen als het ware had aangemoedigd; toen dan Utrecht tot handelen besloten had, toen gingen van daar uit vele duizende circulaires van den navolgenden inhoud aan onderscheidene Kerkeraden, om hen tot eene eenparige demonstratie, maar „krachtiger„ dan die van Utrecht op te roepen. De circulaire luidde aldus:

„Aan
„den Kerkeraad der
„Nederl. Herv. Gemeente
„te . . . . . .

„In dezen voor de toekomst niet slechts van Utrecht, maar ook van het geheele Vaderland beslissende oogenblikken, wordt het nevensgaande adres, met gemeen overleg van *politieken en kerkelijken*, onder medewerking van den Algemeenen Kerkeraad der Nederlandsche Hervormde Gemeente, Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, zoo mogelijk door eene persoonlijke

„Na rijp beraad werden de Mansledematen, in onze godsdienst-oefening in dien geest der gematigdheid en der kracht opgewekt, om in eene onzer konsistoriekamers, eene hoogst gewigtige mededeeling te komen vernemen, en daarna naar behooren te handelen, terwijl Gods zegen over onze poging in het nagebed werd afgesmeekt.

„Onder den indruk der pauselijke allocutië werd ons adres door velen onderteekend, en nu reeds vindt het elders goedkeuring. Wij rekenen op uwen ijver. Moge ons adres of een *ander* in denzelfden geest, en *krachtiger dan het onze* (zou het algemeen bijval vinden), ook van uwe woonplaats uitgaan, en alzoo het vreesselijke onheil, dat ons en ons nageslacht dreigt, worden afgewend of gematigd.„

Aldus de circulaire, welke voorzien was van het postmerk „Utrecht„ den 30en van de 3e maand. Onder de historische dokumenten, betrekkelijk tot de gebeurtenissen der laatste weken, vervult deze circulaire eene niet onbelangrijke plaats.

(*De Tijd.*)

II.

Aan de *dominés* in het kiesdistrict Zierikzee is toegezonden de navolgende circulaire:

Koning en Vaderland!

„Hoewel het volstrekt niet in onze bedoeling ligt „om eenige keuze aan iemand op te dringen, achten „wij het toch van onzen pligt, om UwelEw. te melden, „dat naar de bij ons ingekomene berigten in uw Hoofd„kiesdistrict door zeer velen de verkiezing bevorderd „wordt van den Heer

„Mr. A. Baron MACKAY.

Namens het Bestuur
Mr. F. H. C. DRIELING,
Secretaris.„

III.

Met 10.000 Exemplaren werd, door N. de Zwaan, te Utrecht, verspreid het navolgende schandschrift:

„Dezelfde verpestende invloed, die Frankrijk tot eenen poel van maatschappelijke woelingen maakt, die België in omwenteling stortte en menig ander land in rouw heeft gebragt, heeft in Nederland zijn bestaan steeds meer en meer uitgebreid.

„Dagelijks wordt U door broodschrijvers, die zich tot staatsmannen opwerpen, vergif toegediend. Hunne namen mogen niet bekend worden; want dan zou elk hen met minachting bejegenen. Onbekend zijnde, hebben zij een vrijbrief, om juist dát gene te ondersteunen, waardoor hun voordeel bevorderd worden kan. Hunne taal is dikwerf ergerlijk, zelden [illegible].

„Zij zijn de grootste vijanden van Nederland.

„Zij geven U dagelijks zedelijk en maatschappelijk [illegible], zonder dat Gij het bespeurt, wordt Gij medegesleept, [illegible] meren, waarin zij juist hun voordeel zien.

„Zal Nederland een vrij land zijn, dan moet elk [illegible], indien hij binnen de grenzen blijft, die de Godsdienst, de zedelijkheid het gezond verstand en de wetten aanwijzen, zijne gedachten kunnen openbaren.

„Maar, wat de wetten aangaat: wat kan men niet al schrijven, zonder nog strafwaardig te zijn?

„Wij hebben het middel in onze hand, om het schadelijke en verdervende geschrijf, dat onder ons het licht ziet, met behoud van alle ware vrijheid, te bestrijden, ja, te vernietigen.

„*Men leze het niet meer.*

„Dan eindigen de broodschrijvers met schrijven, wantzij doen het als eene broodwinning.

„Als mannen die vrijheid voorstaan, maar die tevens het losbandig geschrijf verfoeijen, bidden wij alle weldenkende *Nederlanders*, om de volgende Couranten, die den verderfelijksten geest ademen, niet meer te lezen, ze uit onze huizen, uit onze kringen te verbannen en onzen invloed aan te wenden, dat zij in Societeiten en Koffijhuizen niet meer zullen gezien worden.

„Daartoe behooren vooreerst de bladen, geschreven door menschen, die niet weten kunnen, welke denkbeelden er in eene Christelijke maatschappij moeten verspreid worden:

Het Joodsche Handelsblad en
De Joodsche Nieuwe Rotterdamsche Courant.

„Voorts de Courant, die zoo veel onheil heeft gesticht in het land,

De Arnhemsche Courant,

„en de kortelings door de weggejaagde partij uitgegeven

zoogenaamde *Grondwet*,

met nog eene menigte andere bladen, die geen ander doel hebben, dan om aan Nederland zijn bestaan te ontnemen, de achting voor hetgeen braaf en edel is te ondermijnen, het geloof onzer vaderen zoo veel mogelijk ten koste der Ultramontanen te fnuiken, Oranje van Nederland te vervreemden en alzoo het vaderland ten gronde te rigten.

„Waar wij eendragtig zijn, zijn wij sterk.

„Lezen wij dan die bladen niet meer, dan sterven zij weg.

„Velen zijn U reeds voorgegaan in de laatste dagen. Reeds hebben die bladen vele lezers verloren en worden zij veel minder verkocht; maar het moet eene oneer worden, met zulke bladen in de hand aangetroffen te worden.

„Elk drage daartoe het zijne bij."

Met het *Vliegende Blaadje* (II) zeggen wij:

„Mij walgt van zooveel vuils als de pers uitbraakt. „Mij walgt van zooveel logen en laster, voor geld „verkocht. Er zijn er onder die schotschrijvers, die „door taal en stijl den man van beschaafde opvoeding „verraden. Wel moet de haat vinnig zijn, die tot „zulke laagheden kan voeren. Misschien zijn er onder „hen, die gij of ik heden of morgen, in de beurs of „in den spoorwagen, op de straat of in de kerk, ontmoet, zonder hen te kennen van deze zijde; gelukkig „voor ons, dat wij ze niet kennen; gelukkig ook voor „hen zelven dat ze niet gekend worden: geen man „van eer, die hun niet smadelijk den rug zou toewen„den; geene fatsoenlijke vrouw zou hen voortaan in „haren gezelschapskring kunnen dulden."

Het Royalistisch, ultra-Protestantsch manifest van den heer Drieling, secretaris."	*Rapport der ministers van Karel X, dat tot de bekende „ordonnances" van 25 Julij 1830 aanleiding gaf.*"
„Nederlanders! duizen„den uwer hebben zich tot „een telg van het Huis van „Oranje gewend met de be„de: „„Helpt ons, dierbare „„Vorst, uit den toestand, „„waarin men ons gebragt heeft...."" Gij hebt den Koning gesmeekt: helpt ons, beminde Vorst, en de Koning heeft u geholpen!"	„Entendez, Sire! ce cri „prolongé d'indignation et „d'effroi qui part de tous les „points de votre Royaume. „Les hommes paisibles, les „gens de bien, les amis de „l'ordre, élèvent vers votre „majesté des mains suppli„antes. Tous lui demandent „de les préserver du retour „des calamités, dont leurs „pères ou eux-mêmes eurent „tant à gémir."
„De Grondwet, *waaraan „de Koning getrouw blijft*, „maakt de kracht van zijn „bestuur voor een deel af„hankelijk van de vertegen„woordiging.... *De Koning verlaat den weg der Grond„wet nooit.*"	„Ces alarmes sont trop „réelles pour n'être pas écou„tées; ces voix sont trop lé„gitimes pour n'être pas ac„cueillies. Il n'est qu'un „seul moyen d'y satisfaire „*c'est de rentrer dans la „Charte*..... il ne reste qu'à „se demander, *comment doit „s'opérer ce retour à la „Charte.*"

Wij laten de conclusiën over aan den geschiedkundigen lezer!

De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* preciseert, hetgeen eigenlijk den kiezers tot leiding bij hunne keuze behoort te zijn, op de volgende wijze:

„Weldra is aan onze hand het papier ontglipt, dat zwaar zal wegen in de schaal van het welzijn des vaderlands. Alvorens het in de stembus glijdt, nog een oogenblik nagedacht. Verreweg de meerderheid der kiezers, hiervan houden wij ons verzekerd, verlangen in het staatsbestuur de beginselen te behouden, waarnaar het in de laatste jaren is geleid. Zij willen geen teruggang tot eenen geest van begunstiging, van monopolie, van privilegie. Kracht in de regering; waakzaamheid tegen de overtreding van wetten, door wie ook; handhaving van het regt zonder aanzien des persoons is ongetwijfeld aller begeerte.

„Wil men dat, hoe kan men dan nu reeds zeggen: wij verlangen, dat het ministerie ondersteund wordt? Hoe kan men dan nu reeds aanraden, vertegenwoordigers te kiezen, van welke men hulp voor de ministers verlangt? Niemand toch kan vooruit zeggen, hoe het ministerie zal besturen, welke beginselen het zal volgen, welken geest het zal bezielen. Bij onze keuzen behoort ons derhalve noch het verlangen tot ondersteuning, noch tot bestrijding van het ministerie te leiden. Wij behooren slechts te letten op de beginselen, die *zij* volgen, op de overtuiging, die *zij* bezitten, aan welke wij onze stem geven. De vraag is niet: zullen zij het ministerie schragen of tegenwerken; maar zullen zij ons kiesregt, zooals het thans is, helpen bewaren; zullen zij onze provinciale en gemeente-wetten in hare beginselen trachten te handhaven; zullen zij den vrijen handel en de vrije nijverheid pogen te behouden, en zooveel mogelijk uitbreiden?"

De *Overijssel* geeft een allermerkwaardigst verhaal van eene kiezersvergadering, onder de leus „*vaderland en koning*" te Zwolle gehouden. Al wie nog niet overtuigd was, zal na de lezing van dit verslag duidelijk inzien, waar heen wij gaan; dat het er om te doen is, om de „*groote heeren*" voortaan de baas te laten spelen, en den „*burgers*" toe te roepen: „*Betaalt, maar houdt den mond!*"

Deze kiezersvergadering was opgeroepen, met eene toespraak aan „de kiezers, die zich in het algemeen „met de beschouwingen van het tegenwoordig Minis„terie (in den bekenden brief aan den Koning) konden „vereenigen." Daar dit, niets bepaalds omschrijvende programma ook devrijzinnige kiezers niet uitsloot, besloot de Heer J. D. van Ketwich Verschuur, als vice-president van eene oudere, vrijzinnige kiesvereeniging, alle kiezers te verzoeken, om aan de gedane uitnoodiging van de heeren van der Gronden, Haersolte en van Nes gevolg te geven, ten einde — daar die vergadering was opgeroepen onder de banier: „*behoud der Grondwet*," zoo mogelijk de oproeping eener afzonderlijke kiezersvergadering onnoodig te maken.

Bijna 200 kiezers kwamen op. Doch wij laten nu de *Overijssel* spreken.

„De voorzitter Mr. W. S. van der Gronden opende de vergadering met te herinneren, dat men wenschte het heil van Koning en Vaderland; dat daartoe noodig was ter Tweede Kamer af te vaardigen mannen, die in het algemeen de beschouwingen van het tegenwoordig ministerie deelen en hetzelve zullen ondersteunen; en dat hij, met het oog daarop, vermits vele kiezers tegenwoordig waren, die de vorige vergadering niet bijgewoond hadden, alvorens tot eene stemming over te gaan, moest beginnen met hun kathegorisch af te vragen, of zij zich daarmede konden vereenigen.

„De heer v. Ketwich vroeg daarop het woord, om kort te ontvouwen de redenen, waarom hij en vele andere kiezers, leden der oudere kies-vergadering, hier tegenwoordig waren.

„De voorzitter weigerde het hem, aanvoerende, dat men besloten had geene discussiën te veroorloven, en dat hij volgens de lijst, aan ieder die voor het eerst daar was, deze vraag doen zoude, en niet wilde toelaten dat iemand namens een of meer anderen zou antwoorden.

„De voorzitter begon toen met de kiezers individueel te vragen: of zij het zoogenoemde programma aannamen. Al spoedig verklaarden sommigen, dat zij het tegenwoordige ministerie wenschten te ondersteunen, omdat zij van hetzelve eene eerlijke en loyale handhaving en uitvoering der Grondwet verwachtten; dat echter, wanneer men van hen vorderde het verkiezen van personen, die eenvoudige stemmachines van het ministerie moesten zijn, zij in dien zin geene ondersteuning aan het ministerie zouden kunnen toezeggen; en dat zij ook vrij wilden blijven in de keus der personen, van wie zij die ondersteuning verwachtten.

„Men had toch regt om te weten, waar heen men de kiezers leiden wilde. De in eene vorige vergadering uitgebragte 86 stemmen op den heer *Groen*, in verband met het aangenomen programma, lieten daaromtrent wel eenigen twijfel over.

„Toen de heer van Ketwich aan de beurt kwam, begon hij de reden zijner pogingen tot voorkoming van scheuring, en bevordering van eensgezindheid en bedaarde behandeling der zaak te ontvouwen. Hij werd echter door den voorzitter, nadat hij met de meeste kalmte eenige weinige woorden geuit had, in de reden gevallen, met schimp- en smaadredenen bejegend, en verder, niettegenstaande herhaald verzoek, zoo van hem, als van vele anderen, belet te spreken.

„Het mogt niet baten. Men wist wel wat de voorzitter en „zij, die de vorige vergadering bijgewoond hadden, bedoelden. „Explicatiën kwamen niet te pas. Men moest maar ja! of neen! „zeggen. Men zoude het hun wel leeren: men zoude het hun „wel betaald zetten; men was maar gekomen, om de boel in „de war te sturen." Met deze en diergelijke parlementaire uitdrukkingen werd door de leiders iedere bedaarde woordvoering onderdrukt, elke bedaarde vraag afgehakt, en alle discussie gesmoord. De krachtige stem des voorzitters werd daarin uitmuntend ondersteund door het applaudissement met voeten, handen en stokken der thans courageuse heeren. Men hoorde den heer *van Goens*, procureur-generaal, wiens heftige denkwijs bekend is, zijne waardigheid vergetende, in de ziedendste drift uitroepen: „*in naam des Konings, in mijne kwaliteit* gelast ik de zaal te ontruimen." Zijne vrienden schaamden zich, sommigen lachten, allen ergerden zich en bleven. Want inderdaad, men moest wel opgewonden wezen, om te denken, dat de kiezers, die men uitsluiten wilde, de perken der betamelijkheid of de openbare orde zouden willen te buiten gaan.

„Gelukkig dat de bedaardheid was aan de zijde dergenen, die gekomen waren om Candidaten te stemmen, van wie zij te goeder trouw eene eerlijke en loijale handhaving der Grondwet en in dien zin ondersteuning van dit ministerie verwachtten. Wij hebben geene enkele heftige uitdrukking van een hunner gehoord. Zij spraken zooveel men hun antwoorden liet, bedaard tegen de despotieke leiding der vergadering, die men wilde doordrijven.

„De thans overmoedige fatsoenlijke heeren hadden eene les moeten genomen hebben aan de algemeene kiezers-vergaderingen van vorige jaren, waar men althans ieder vrijelijk toeliet, ieder vrijelijk zijne meening liet openbaren en de gevraagde explicatiën gaf. Geene praesidiale grofheden jegens de aanwezige kiezers ontsierden immer die vergaderingen.

„Het resultaat is geweest, dat de gemagtigde kiezers, die gekomen waren, om vrij hunne stemmen in bovengezegden zin te brengen en zoo mogelijk een of meer reactionnaire candid[aten] te keeren, en die zich niet wilden laten overheerschen en dw[in]gen, langzamerhand de zaal verlieten.

„De uitslag was nu gemakkelijk te voorzien. De hee[ren] Groen en W. S. F. C. van Rappard werden tot candidaten [ge]proclameerd.

„Die keus is vrij wat duidelijker dan het zoogenaamde pr[o]gramma, waaromtrent men in geene explicatiën wilde treden.

Ingezonden Stukken.

Rotterdam, 15 Mei 1853.

Mijnheer de Redacteur!

Ter uwer inlichting, met het oog op uw artikel in uw geacht dagblad van heden, neem ik de vrijheid het volgende mede te deelen.

De heer E. L. JACOBSON, vroeger geïnteresseerd in de fabriek van den heer Previnaire te Haarlem, waarvan men zich nog het schandaleus proces tegen de Handel-Maatschappij zal herinneren, over *vreemde* Calico's met certificaat van Nederlandschen oorsprong afgeleverd, is op dit oogenblik nog *jood;* zijn broeder daarentegen is Christen geworden.

Zijne verdediging van den heer J. C. Baud (et pour cause) bestond alleen in beleedigingen tegen den heer Mr. H. H. Tels, redacteur van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant:* beleedigingen, in zoo onfatsoenlijke vormen ingekleed, dat niet alleen de president, maar de vergadering zelve hem *vier maal* tot de orde riep, en hem ten laatste behandelde, gelijk zoodanig gedrag teregt verdiende.

Het zonderlinge verschijnsel had dus plaats, dat *twee Israëlieten* met elkander in hevige onmin geraakten over eene Catholieke en Protestantsche quaestie!

Men zal zich herinneren, dat dezelfde heer E. L. JACOBSON in zijne declamatie op eene vroegere kiesvergadering, waarbij hij den heer Baud heeft aangeprezen en waarop deze toen gekozen werd, mede van zulke ongeoorloofde middelen heeft gebruik gemaakt, dat de heer H. van Rijckevorsel hem daarna in de *N. R. Courant* opentlijk van *logen* en *schandelijke intrigues* heeft beschuldigd en overtuigd.

Op het onbetamelijk gedrag van den heer Jacobson heeft de heer Tels een kalm en algemeen goedgekeurd stilzwijgen bewaard.

Het is overigens bekend, dat de heer Jacobson de man is, die den heer Baud heeft aangeraden en overgehaald tot het systema der minima bij het verkoopen der producten, welke anti-oeconomische maatregel zoo noodlottig heeft gewerkt; maar de heer JACOBSON was *makelaar in koffij*, hetwelk zijn broeder nog is *en had dus belang bij al die kunsten.*

Het is hoog tijd, dat Nederland, *en vooral Rotterdam*, dien heer in al zijne bewegingen eens goed leeren kennen!

Met de meeste achting, enz.

*****

[De zeere geachte zijde, van welke wij dezen brief ontvingen, blijft ons borg voor de volledige juistheid van zijn inhoud.

Wij hadden gedacht dat de *gedoopte* Israëliet JACOBSON den heer J. C. Baud als „*goed Christen*" had aanbevolen; want het kon ons geen oogenblik in de gedachten komen, dat de heer Baud zou gediend zijn met de getuigenis van een *Jood*, dat hij een „*goed Christen*" was.

De *Protestantsche partij*, die den heer Baud vooropzet, kan er haar voordeel meê doen; en wat de Israëliten betreft, zij mogen er trotsch op wezen, dat aan een hunner de bevoegdheid wordt toegekend, om aan Rotterdams ingezetenen te vertellen, *wie al of niet* GOEDE CHRISTENEN zijn.

Wil het verlichte Rotterdam dan *ook al* bedrogen zijn?

Redactie.]

Advertentiën.